

κόσμου, είτε αυτές έχασαν τα παιδιά τους, είτε αυτές βλέπουν τα παιδιά τους να πάσχουν. Φώτισε τη νεολαία μας και προστάτεψε την από τους αναρίθμητους κινδύνους που την απειλούν. Κάνε να επιστρέψουν στο σωστό δρόμο εκείνοι που πλανιούνται μέσα στο λαβύρινθο της αμαρτίας. Ειρήνευσε, Παναγία τη ζωή μας· κατεύθυνε τα έργα και τις πράξεις μας προς το αγαθό. Ειρήνευσε

το σύμπαντα κόσμο και δώσε να σταματήσει πια το αίμα που ποτίζει την όμορφη γη. Αξίωσε όλους Παναγία μου, με χαρά πάντα να ψάλλουμε τα μεγαλεία σου, να ψάλλουμε από τα βάθη της ψυχής μας «Χαίρε Νύμφη Ανύμφευτε».

*Σωκράτης Αριστοτέλους
Σωτήρα Αμμοχώστου*

Αφανίζονται οι Ορθόδοξοι Έλληνες της Αλβανίας

Α.Φ. Ζαΐμης, Βουλευτής

Το βορειοηπειρωτικό πρόβλημα που ήλθε στην επικαιρότητα αυτές τις ημέρες, κάνει επίσης επίκαιρη και την άλλοτε ακμάζουσα Ορθόδοξη Ελληνική Εκκλησία της Αλβανίας. Αυτή δυστυχώς σήμερα είναι ανύπαρκτη, διότι οι εκεί ορθόδοξοι κληρικοί εξετελέσθησαν, άλλοι βιαίως απεοχηματίστησαν, και άλλοι άφησαν την τελευταία τους πνοή σε κάποια από τις πολλές εκεί φυλακές ή απέθαναν από τις κακουχίες σε καταναγκαστικά έργα.

Το πλήρωμα της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Αλβανίας αριθμούσε προ του πολέμου του 1940 περίπου τις διακόσιες πενήντα (250.000) χιλιάδες Έλληνες Χριστιανούς με τέσσερις Μητροπολίτες:

- Τιράνων και πάσης Αλβανίας,
- Κορυτσάς.
- Βερατίου, Αυλώνος και Κανίνης και
- Αργυροκάστρου.

Ανεκηρύχθη Αυτοκέφαλος το 1937 από το Οικουμενικό Πατριαρχείο, με συνοδικό τόμο επί Πατριάρχου Βενιαμίν Α΄. Σήμερα ο αριθμός των Ελλήνων Βορειοηπειρωτών ανέρχεται στις 450.000

χιλιάδες πιστούς. Κατ' άλλους οι Έλληνες της Ηπείρου είναι πολύ περισσότεροι.

Η Μητρόπολη Κορυτσάς αριθμούσε τότε, δηλαδή το 1940 από τα στοιχεία που έχουμε, 120 ενορίες με 80 ιερείς. Η Μητρόπολη Αργυροκάστρου αριθμούσε 145 ενορίες με 120 ιερείς. Υπήρχαν 29 μοναστήρια και λειτουργούσαν δυο ιερατικές σχολές, μια στα Τίρανα και άλλη μία στην Κορυτσά. Δηλαδή η Ορθόδοξη Εκκλησία της Αλβανίας βρισκόταν σε αξιοζήλευτη κατάσταση, μέχρι και το 1949 περίπου, οπότε αρχίζει ο ατέλειωτος Γολγοθάς της, που συνεχίζεται μέχρι και σήμερα.

Τότε καταργήθηκε βιαίως το δημοκρατικό σύστημα διακυβερνήσεως της χώρας, επικράτησε διά πυρός και σιδήρου το κομμουνιστικό καθεστώς, εξορίστηκε ο βασιλιάς αυτής Λέκα και άρχισε απηνής διωγμός κατά της Εκκλησίας, κατά των κληρικών και κατά των χριστιανών.

Το 1958, στις 16 Ιουνίου, απέθανε από τις κακουχίες στη φυλακή ο προκαθήμενος της Εκκλησίας, ο Αρχιεπί-

σκοπος Χριστόφορος. Επίσης τον ίδιο χρόνο (1958) απέθανε με μαρτυρικό θάνατο στη φυλακή και ο Επίσκοπος Ειρηναίος.

Τα μαρτύρια των χριστιανών δεν έχουν τελειωμό. Ο Εμβέρ Χότζα και ο διάδοχος του Αλία απεδείχθησαν διώκτες της Εκκλησίας. Το 1967 με διάταγμα του προεδρείου της Λαϊκής Δημοκρατίας της Αλβανίας καταργήθηκε παντελώς κάθε θρησκεία ή θρησκευτική εκδήλωση. Από τότε δεν υπάρχουν πλέον ορθόδοξοι κληρικοί, ούτε δημόσια, ούτε ιδιωτική θρησκευτική εκδήλωση των χριστιανών.

Οι εκκλησίες έχουν μετατραπεί σε λέσχες αξιωματικών, αποθήκες, μαγαζιά, ή άλλης χρήσεως. Μόνον η εξωτερική εμφάνιση των κτιρίων υποδηλώνει ότι κάποτε ήταν τόποι ορθόδοξης χριστιανικής λατρείας.

Ο πρώην Υπουργός Εξωτερικών κ. Παπούλιας οδηγήθηκε σε κάποια αποθήκη για να προσκυνήσει τα ιερά λείψανα του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού, του Εθναποστόλου, τα οποία ευτυχώς φυλάσσονται έστω και κατ' αυτόν τον τρόπο. Σημειωτέο ότι ο εν λόγω Υπουργός ήταν ο πρωτεργάτης άρσεως του εμπόλεμου μεταξύ Ελλάδας και Αλβανίας χωρίς να αξιώσει την παροχή έστω και ελαχίστων θρησκευτικών ελευθεριών στους Έλληνες.

Όποιος συλληφθεί να κάνει το σταυρό του, τιμωρείται με δέκα χρόνια φυλάκιση ή καταναγκαστικά έργα. Οι Έλληνες εκεί δεν έχουν πλέον τη δυνατότητα να βαπτιστούν, να στεφανωθούν, να κηδευτούν σαν χριστιανοί, να κοινωνήσουν, να γιορτάσουν τα Χριστούγεννα και το Πάσχα σαν και μας. Απαγορεύεται αυστηρώς να μιλούν για θρησκεία. Όλες οι μέρες είναι εργάσιμες,

διότι δεν υπάρχουν χριστιανικές εορτές, εκτός από τις καθιερωμένες από το Κομμουνιστικό Κόμμα.

Εικόνες στα σπίτια τους δεν έχουν, καντήλι απαγορεύεται να ανάψουν, ούτε κεριά. Το μοναδικό τους δικαίωμα είναι να δουλεύουν και μάλιστα σκληρά. Ονόματα καταγράφονται από το ληξιαρχο μη χριστιανικά. Τα Ελληνόπουλα έτσι σιγά, σιγά γίνονται Γενίτσαροι, αφελληνίζονται και αποχρωματίζονται θρησκευτικά. Τα Ελληνόπουλα με ελάχιστες εξαιρέσεις μαθαίνουν μόνο την αλβανική και έτσι καλλιεργείται σ' αυτά η αλβανική συνείδηση.

Πιστεύουμε ότι με ευχολόγια, με ωραίους λόγους και με διπλωματία ανώδυνη για τους Αλβανούς, τα δεινά των Ελλήνων της Βορείου Ηπείρου δε θα τελειώσουν ποτέ. Και η Αλβανία θα συνεχίζει να είναι κράτος - μέλος του ΟΗΕ παρά τη διεθνή κατακραυγή για την καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Εαν αδιαφορήσουμε, θα είμαστε υπόλογοι ως χριστιανοί και ως Έλληνες ενώπιον της Ιστορίας, ενώπιον Θεού και ανθρώπων. Όπως πολιτευόμεθα ύστερα από λίγα χρόνια δε θα μπορούμε να μιλάμε πλέον για Ελληνισμό της Βορείου Ηπείρου, όπως δεν μπορούμε να μιλάμε για ελληνισμό της μεγάλης Ελλάδας, στην Ιταλία, για Έλληνες στον Πόντο της Μ. Ασίας, της Ρουμανίας κ.ο.κ.

Κατά τη γνώμη μου η μερική επίλυση του προβλήματος μπορεί να αντιμετωπισθεί με τη στενή συνεργασία Εκκλησίας και Πολιτείας. Συγκεκριμένα, το Οικουμενικό Πατριαρχείο ή η Εκκλησία της Ελλάδας με τη συγκατάθεση του Οικουμενικού Πατριαρχείου να εκλέξει τέσσερις μητροπολίτες, Τιράνων και πάσης Αλβανίας, Κορυτσάς, Βερατίου, Αυ-